

Собор Стемфордської Єпархії
Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом
Семінарія св. Василя, 18-20 квітня, 2013 р.Б.

о. д-р Андрій Онуферко

Боже Слово і Катехизація

П'ятниця, 19 квітня, Сесія 1

Я вважав доцільним розпочати мою сесію на тему **Божого Слова і катехизації** цим чудовим коротким фільмом на основі **Притчі про Захований Скарб**. Не важко зрозуміти чому:

1. Він оснований на **Святому Письмі** (до речі, це один з найкоротших євангельських), на одному вірші: **“Царство Небесне подібне до скарбу, захованого в полі, що його чоловік, знайшовши, ховає і, радіючи з того, іде й продає все, що має, а купує те поле”** (Мт 13,44).
2. Він переповідає **просте оповідання**, але подає надзвичайне джерело для пригадування над:
 - превеликою **цінністю** царства
 - великою **радістю** із знаходженням царства
 - єдиною правильною **відповіддю** того, хто знаходить царство.

Хоча тема притчі це **Царство Небесне** (що виражає встановлення Божої влади над світом та у нашому житті), можна її примінити до **нашої християнської віри у різних її аспектах** як щось такого цінного, що варта віддати **УСЕ** для того, щоб його здобути.

Отже, гляньмо, чи не можна примінити поучення притчі до нашої теми: **Боже Слово і Катехизація**.

1. БІБЛІЯ як РОЗПОВІДЬ ПРО НАС і ПРО МЕНЕ.

Розповідь – це дуже потужна річ в людському суспільстві. Часто ми спостерігаємо, як то політики використовують людей та розповіді про їхні особисті історії, щоб пропхати якусь програму чи мету. Можуть це бути розповіді про виклики і перемогу, про терпіння і надужиття. Розповідь допомагає нам побачити себе у життєвій ситуації, на яку політик пропонує відповідь. Вона може діяти на добро, але також на зло. Вона може надихнути людей до щедрости та позитивної зміни, але може також збудити злість і революцію.

Розповідь може людей об'єднати довкола спільної цілі та мети, але також може ділити, відчужувати та нищити.

Моя вища академічна формація була біблійна, і я часто дивуюсь як то Біблія чудово подає розповіді, які можуть зрушити людські серця та надихнути осіб до зміни самого себе. Щоб така зміна могла відбутись, потрібно, щоб ми вміли бачити **Біблію, як РОЗПОВІДЬ ПРО НАС.**

Пригадую собі, коли я викладав Старий Завіт в Україні, я звичайно розпочинав першу лекцію читанням *цілого* родоводу Ісуса Христа з Євангелія від Матея (текст, який ми читаємо перед Різдвом у нашій традиції):

Авраам родив Ісаака. Ісаак родив Якова. А Яків родив Юду і братів його. Юда ж родив Фареса та Зару від Тамари. А Фарес родив Єсрома. А Єсром родив Арама... (Мт 1,2-3)

Очевидно, раз минув Давида і Соломон і перейшов до царів Юди, більшість почали думками літати і студенти почали швидко нудитись, оскільки імена були їм незнайомі (як і найчастіше буває по парафіях в неділю перед Різдвом).

Тоді я пропонував студентам інший список імен:

Рюрик родив Ігоря. А Ігор родив Святослава від Ольги, яка володіла замість нього поки він був неповнолітній. Святослав же родив Ярополка і Володимира. А Володимир родив Ярослава, званого Мудрим...

Зі зрозумілих причин, цей другий родовід більше промовляв до моїх студентів, бо вони могли вже в ньому пізнати **свою історію**, тобто розповідь про них самих. Тоді я пояснив, що ціль мого курсу – щоб вони так пізнали історичні книги Старого Завіту, щоб вони їх також сприймали як свою історію, як розповідь про них самих.

З давнини збереглося багато літературних творів. Але Біблія є інакша від інших творів тому, що вона представляє **історію людського роду, значить, розповідь про НАС**, але через призму народу, вибраного Богом для особливого співвідношення, цілі та післанництва. Бог не лишень є частиною розповіді про нас, Біблія нам допомагає зрозуміти, що **Бог ЗАВЖДИ був частиною розповіді про нас**, властиво Він є у центрі цієї розповіді. А те, що було написано так давно тому з точки зору народу, який згадує своє минуле і місце Бога в тому минулому, стає розповіддю про Божий план для людства і про нашу роль у не нашому, а Божому плані. Цікаво спостерігати, як ця священна книга, чи точніше, ця бібліотека книг Святого Письма, можливо має **багато людських авторів**, але її цінність у тому, що вона має єдиного **Божественного Автора, Святого Духа**, який надихає **авторів писати, редакторів упорядковувати та спільноту приймати.**

Ісус був **майстром повчальної розповіді**. Притча, яку ми бачили зображену у котормому фільмі є лишень одна з майже 50-ти євангельських притч та порівнянь. Хто може представити кращу розповідь про Божу любов, ніж у **Притчі про Блудного Сина** (Лк

15,11-32)? Чи можна краще представити Божу щедрість, ніж **Притчею про Робітників у Винограднику** (Мт 20:1-16)? Не важне чи йдеться про повчальне оповідання чи правдиву історію, Святе Письмо Старого і Нового Завітів передає потужні сцени, які виражають **хто ми є і ким ми покликані бути**, як індивідуально, так і як Божий Люд.

Для нас християн, очевидно, розповідь про Ісуса, його **чудесне народження** (Боже Слово тілом стало!), його служіння на землі, його спасительну смерть і воскресіння стоїть у центрі того, ким ми є як Божий Люд. Тому не дивно, що **чотири Євангелія** (Матей, Марко, Лука і Йоан) є центральними для нас і нашої віри. Бути учнем Христовим це йти його слідами та **жити згідно з Доброю Новиною** нашого Господа. Ми читаємо, як велику дорогоцінність, **Старий Завіт**, бо він приготував прихід нашого Господа і насичений Божою мудрістю. Ми читаємо **Діяння святих Апостолів та інші книги Нового Завіту**, щоб там знайти богом-натхненні поучення про те, як Христова Церква покликається рости і розвиватись у світлі Євангелія нашого Господа. Та оскільки ми віримо в Бога, який нас любить, який бажає себе нам об'явити та постійно нас запрошує до особистої та спільнотної єдності з ним, ми розуміємо, що Біблія не є лишень якоюсь стародавньою книгою, але Словом живого Бога, записаним "ради нас і нашого спасення".

Таким чином, Історія Спасення є **розповіддю про НАШЕ спасення і про МОЄ спасення**.

Зрозуміло, Біблія є не тільки розповідь і історія. Вона є **молитвою, є пророцтвом, є поученням, є пересторогою та заохоченням**. Вона виражає **Боже запрошення до нас і рамки для нашого співвідношення з Ним та між нами**. Вона є насправді **даром від Бога**, даним як пожива для його Народу. Отже не дивно, що християни, з покоління в покоління, вважають **особисте та спільне читання та вивчення Священних Писань** складовою частиною християнського життя..

2. АКТ ВІРИ та ЗМІСТ ТОГО, У ЩО ВІРИМО

У цьому Році Віри важливо пам'ятати, що знання та вивчення Святого Письма не є лишень академічною дією, хоч вчені можуть допомогти і насправді допомагають розуміти Біблію. Треба нам завжди мати на увазі, що **мета чи ціль Святого Письма** є те саме, що **Церкви, і Святого Передання** взагалі: **провадити нас до Бога**.

У що ми віримо і у Кого ми віримо (чи Кому довіряємо) – це два неподільні аспекти нашої віри. У своєму Апостольському Листі з нагоди Року Віри ("The Door of Faith") папа Венедикт XVI так писав:

10. У цьому місці я хотів би окреслити шлях, який має допомогти нам глибше зрозуміти не лише зміст віри, але й **акт, яким ми вирішуємо цілковито довіритися Богові**, у повній свободі. Фактично існує глибока єдність між актом, яким ми віримо і змістом, з яким ми погоджуємося.

Дія віри, значить давання нашої згоди Христові, йде в парі з нашою **відповідальністю годувати себе** змістом тої віри, як далі завважує папа Венедикт:

Очевидно, **знання змісту віри є суттєвим**, щоб висловити згоду, тобто, щоб повністю, розумом і волею, прийняти те, що пропонує Церква. Знання віри відкриває двері до повноти таємниці спасіння, відкритої Богом. Давання згоди означає, що коли ми віримо, **ми вільно приймаємо ціле таїнство**, тому що гарантом її істинності є Бог, який об'являє Себе і дозволяє нам пізнати таїнство Його любові.

Коли говорити про зміст віри, це включає не тільки Святе Письмо, яке має провідне місце в Переданні Церкви, але також інші джерела віри. У наших **літургійних текстах** ми виражаємо в молитві те, у що віримо (*lex orandi, lex credendi*). В **канонах Вселенських Соборів** та в **писаннях Святих Отців** ми знаходимо основні катехизмові правди. В **іконографії Церкви** ми маємо богослов'я в кольорах та символах через фарбу та дерево, що виражає нашу віру у Воплочення – Бог, який є Духом і Світлом, стає присутнім для нас в тілі та крові. Те, у що ми віримо виражається у різних **церковних канонах та заповідях**, у правилах, встановлених для християнської спільноти і християнського життя.

Це саме є той **скарб великої цінності**, захований просто перед нашими очима. Питання, отже, є це: що ми повинні зробити, щоб **радісно відповісти** на його присутність посеред нас.

3. Наше ЗОБОВ'ЯЗАННЯ до ХРИСТІЯНСЬКОГО НАВЧАННЯ

Усі наші парафії займаються підготовкою дітей до Першої Сповіді та прийняття Святого Причастя. Якщо наші діти ходять до католицької школи, можна припускати, що вони одержують якусь форму релігійного навчання, хоч історія останніх десятиліть показує, що це навчання **далеко не вистачає, щоб протівитись бовванізації та порожнечі популярної куьтури**. Коли вони вже доходять до завершення середньої школи, мало-що подається їм, щоб підтримати їх у вірі та захистити їх від секулярного та антирелігійного оточення університетського життя. Тому у своєму Пастирському Листі, Патріярх Святослав дає виклик кожній парафії у нашій Церкві:

Коли йдеться про катехизацію, то в нашому розумінні – це **постійний процес входження в таїнство Церкви**, який стосується не лише дітей, які готуються до прийняття Святих Таїнств. **Постійна і безперервна у віковому сенсі** катехизація дітей, молоді, дорослих і старших – необхідна умова живої парафії.

У наших парафіях є безліч способів читати та вивчати Святе Письмо. Перш за все, кожний парох, коли лишень виголошується якесь біблійне читання, покликаний роз'яснити як це написане Слово Боже має **здійснюватися “тут, тепер, для нас”** та приносити плід у нашій спільноті. Це є головне завдання **гомелії-проповіді**, щоб ми могли стати **причасниками Божого Слова**, подібно до Євхаристії, та **переобразитися ним**. Як читаємо в книзі Второзаконня: “...не тільки хлібом живе людина, але всім, що виходить з уст Господніх живе людина” (Втор 8,3).

Та окрім гомілії і читань з Біблії в часі літургійних богослужень, ми християни **ЗОБОВ'ЯЗАНІ** знайти інші засоби її **вивчати та розкривати її глибину**. Біблійні гуртки є таким засобом, а також книжкові клуби та дискусійні гуртки. Заохочує нас Блаженніший Святослав у своєму Пастирському Листі, щоб ми зробили кожне зусилля, щоб була Біблія в кожному українському греко-католицькому домі, та щоб вона читалась уважно та з великою радістю. Молитовне роздумування над Святим Письмом (*lectio divina*) повинно бути на нашому денному порядку.

А коли говорити про інші джерела нашої віри, кожна парафія, відповідно до своїх потреб і способностей, має **широке поле можливостей**: навчання катехизму для дітей усіх віків, організування програм для молоді, для молодих батьків, курси та лекції для дорослих (читання Отців Церкви, пояснення літургійного життя та її символіки, лекції писання та тлумачення символіки наших ікон), наголос на катехизацію перед Святими Таїнствами для дітей, А **ТАКОЖ** для батьків (перед Хрещенням і Миропомазанням, Першою Сповіддю та Урочистим Святим Причастям, Подружжям, і навіть Єлеопомазанням хворого), заснування парафіяльної книгарні, бібліотеки чи читальні, і т.д. Дехто з Вас, можливо, має гарний досвід з чудовою програмою “Віра з роду в рід” (“Generations of Faith”)

Недавно наша Церква приготувала чудовий посібник для кращого розуміння основних правд християнської віри, а це **Катехизм Української Греко-Католицької Церкви: ХРИСТОС – НАША ПАСХА**, який зараз перекладається на різні мови. У цьому катехизмі знаменито представлено те, у що ми віримо, зміст і значення нашої молитви, як треба жити доброму християнинові. Блаженніший Святослав заохочує кожну сім'ю придбати собі примірник цього катехизму, та користати з нього, щоб рости у вірі. Заохочуються парафії спільно читати та вивчати цей чудовий для нас ресурс.

Після перерви ми розійдемося по дискусійних групах, але я пропонував би, щоб ви мали, немов провідні думки, такі **суттєві питання**:

- 1) Яку **цінність** має Боже Слово та Вчення Церкви для мене особисто та для нас, як для парафіяльної спільноти і Єпархії?
- 2) Чи я бачу у собі та в моїй спільноті **радість** того, хто знайшов великий та безцінний скарб у Божому Слові та Переданні Віри.?
- 3) Яким чином можу я особисто та ми, як спільнота, **відповісти**, щоб здобути (і постійно здобувати) цей скарб для нашого життя?

Якщо наші парафіяльні спільноти покликані бути “Живою парафією,” приділім нашу увагу усьому, що пов'язане з пізнанням Божого Слова та правд християнського життя. Пригадаймо собі останню картину короткого фільму про “Захований скарб”: дитину, яка сидить на кріселку. Це саме для таких, як вона, що ми покликані зберегти цей святий скарб, цей живий спадок віри, нам довірений, цей дар від Бога, якого слід здобувати і плекати, та передавати наступному поколінню у всій повноті та розкоші.

Дякую Вам за ласкаву увагу. Христос воскрес!